

Sygnatura akt II Ca 830/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Poznań, dnia 4 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu II Wydział Cywilny Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sądu Okręgowego Agnieszka Śliwa

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2020 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

w postępowaniu uproszczonym

sprawy z powództwa G. C.

przeciwko M. S.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego we Wrześni

z dnia 10 marca 2020 r.

sygn. akt I C 725/19

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1. w ten sposób, że zasądza od pozwanego na rzecz powoda 1.102,35 zł (tysiąc sto dwa złote trzydzieści pięć groszy) z:

- a) odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 982,27 zł od dnia 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty,**
- b) odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 120,08 zł od dnia 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty,**

a w pozostałym zakresie powództwo oddala;

II. w pozostałym zakresie oddala apelację;

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda 135 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej.

Agnieszka Śliwa

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 18 grudnia 2018 r. G. C. wniósł o zasądzenie od pozwanego M. S. kwoty 1.102,35 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie oraz o zasądzenie

pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 19 czerwca 2019 r., sygn. akt I Nc 2775/18, Sąd Rejonowy we Wrześni orzekł zgodnie z żądaniem pozwu.

Pozwany M. S., działając przez zawodowego pełnomocnika, wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości, wnosząc o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na sprzeciw, pełnomocnik powoda podtrzymał w całości wszystkie twierdzenia i wnioski zawarte w uzasadnieniu pozwu.

Wyrokiem z dnia 10 marca 2020 r. w sprawie I C 725/19 Sąd Rejonowy we Wrześni:

1. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.102,35 zł wraz z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty,

2. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 317 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym 287 zł za zastępstwo procesowe.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając go w całości.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucono naruszenie prawa materialnego, tj. przepisów:

1) art. 6 k.c. w zw. art. 103 § 1 i 2 k.c. poprzez uznanie, że umowa pożyczki została skutecznie zawarta w imieniu pożyczkodawcy przez pośrednika, gdy tymczasem strona powodowa nie udowodniła, aby osoba, która zawarła umowę z pozwanym była rzeczywiście pracownikiem pośrednika, a zatem aby była umocowana do zawarcia umowy pożyczki w imieniu wierzyciela pierwotnego, a także aby sam pośrednik był umocowany do zawarcia takiej umowy w imieniu pożyczkodawcy, natomiast jak wynika z art. 103 § 1 k.c. umowa niepotwierdzona przez mocodawcę jest nieważna - Sąd I instancji błędnie ustalił, że w ogóle doszło do zawarcia umowy pożyczki między stronami postępowania;

2) art. 509 § 1 k.c. poprzez uznanie, że powód nabył wierzytelność wobec pozwanego od pożyczkodawcy, gdy umowa pożyczki została podpisana przez osobę do tego nieumocowaną, wobec czego nie została skutecznie zawarta, a tym samym nie powstało zobowiązanie z niej wynikające, wobec czego powód nie mógł nabyć wierzytelności wynikającej z umowy, która nie została zawarta - Sąd I instancji błędnie ustalił, że powód nabył sporną wierzytelność wobec pozwanego oraz że posiada legitymację czynną,

3) art. 720 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie i w konsekwencji zasądzenie na rzecz powoda wierzytelności wynikającej z umowy pożyczki w sytuacji, gdy nie doszło do skutecznego zawarcia umowy pożyczki, a zatem nie powstała wierzytelność z tego tytułu, a pożyczkodawca mógłby ewentualnie dochodzić zwrotu świadczenia nienależnego na podstawie art. 410 k.c. w zw. z art. 405 k.c., natomiast powód nie nabył od pożyczkodawcy wierzytelności z tego tytułu, ani nie zmienił podstawy faktycznej roszczenia w toku postępowania - Sąd I instancji błędnie zasądził całość roszczenia na rzecz powoda z tytułu umowy pożyczki, która nie została skutecznie zawarta, wobec czego nie mogła stanowić podstawy roszczeń powoda.

Z uwagi na powyższe apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, a także kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i o zasądzenie od pozwanego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego była bezzasadna w przeważającej części.

Na wstępie Sąd Okręgowy zauważa, że niniejsza sprawa została rozpoznana w postępowaniu uproszczonym. Z tego względu, zgodnie z art. 505¹³ § 2 k.p.c., sąd drugiej instancji, który nie przeprowadził postępowania dowodowego, sporządza uzasadnienie wyroku zawierające jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Oznacza to także, że nie istnieje potrzeba odnoszenia się do tych wszystkich zarzutów pozwanego, które nie miały ostatecznie znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wskazać należy, że ogół podniesionych zarzutów sprowadzał się do zakwestionowania przez apelującego, aby umowa pożyczki została zawarta, ponieważ zdaniem skarżącego osoba działająca w imieniu pożyczkodawcy nie miała należytego umocowania, a w konsekwencji nie mogło też dojść do przeniesienia wierzytelności na powoda.

W związku z tym należy wskazać, że ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z danego faktu wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.), a przy tym zgodnie z art. 232 k.p.c., strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Reguła ta nie może być pojmowana w ten sposób, że ciąży on zawsze na powodzie, gdyż w zależności od rozstrzyganych w procesie kwestii, ciężar dowodu co do pewnych faktów będzie spoczywał na powodzie, co do innych na pozwanym (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 1969 r., II PR 313/69).

Sąd Rejonowy prawidłowo stwierdził, że materiał dowodowy pozwala na uznanie, że między (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. a pozwanym M. S. została zawarta umowa pożyczki gotówkowej z dnia 19 stycznia 2018 r. o numerze (...). W celu wykazania tej okoliczności powód złożył oryginał ww. umowy pożyczki, własnoręcznie podpisanej przez pozwanego oraz J. D. – pracownika działającego w imieniu pełnomocnika pożyczkodawcy, tj. Pośrednictwa (...) Sp. z o.o. Co prawda nie złożono do akt dokumentu pełnomocnictwa dla J. D., jednak pełnomocnictwo takie nie musi być udzielone na piśmie. Powód przedstawił natomiast odpis pełnomocnictwa z dnia 10 marca 2016 r., z którego wynika, że (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. udzieliła pełnomocnictwa Pośrednictwu (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. do zawierania jako pośrednik w imieniu mocodawcy umów pożyczki gotówkowej oraz prowadzenia korespondencji z pożyczkobiorcami. Z dalszej treści pełnomocnictwa wynika przy tym, że uprawnia ono pośrednika do upoważniania swoich pracowników do zawierania umów pożyczki gotówkowej w imieniu pośrednika oraz prowadzenia korespondencji z pożyczkobiorcami. Dodatkowo w umowie przelewu wierzytelności, (...) Sp. z o.o. potwierdziła, że posiada wierzytelność wobec M. S. wynikającą z ww. umowy pożyczki gotówkowej i jej wysokość. Wszystkie powyższe dowody pozwoliły zatem na uznanie, że to między (...) Sp. z o.o. a pozwanym doszło do zawarcia przedmiotowej umowy pożyczki.

W tej sytuacji to na pozwanym spoczywał ciężar wykazania okoliczności przeciwnej, tj. że podpisująca umowę w imieniu pożyczkodawcy J. D. była tzw. rzekomym pełnomocnikiem, o którym mowa w art. 103 k.c. Rzekomy pełnomocnik (falsus procurator) to bowiem osoba dokonująca czynności w cudzym imieniu, nie mając do tego umocowania albo przekraczając zakres umocowania, a ważność umowy przez nią zawartej zależy od jej potwierdzenia przez osobę, w której imieniu została zawarta. Do czasu takiego potwierdzenia, jest ona czynnością bezskuteczną – niezupełną.

Brzmienie art. 103 k.c., przy równoczesnym uwzględnieniu treści art. 6 k.c., nie daje przy tym podstaw do przyjęcia w okoliczności sprawy i w świetle przedstawionych, a wymienionych wyżej dowodów na umocowanie osoby podpisanej pod umową do jej zawarcia w imieniu pożyczkodawcy, że to powód zobowiązany jest wykazywać w dodatkowy sposób jej należyte umocowanie. Przeciwnie, to pozwany, skoro zamierzał wywieść z faktu nienależytego umocowania korzystne dla siebie skutki prawne, powinien był udowodnić, że mimo przedstawienia przez stronę powodową ww. dowodów istnieją jednak okoliczności składające się na hipotezę unormowania z art. 103 k.c. Tymczasem

skarżący dowodu takiego nie przeprowadził, ograniczając się do gołosłownego zakwestionowania istnienia takiego umocowania. Co więcej, słusznie podnosi się w orzecznictwie, że nawet gdyby taką okoliczność wykazano, to M. S. – jako kontrahent z umowy pożyczki – mógłby powołać się w sytuacji objętej hipotezą art. 103 § 1 k.c. na nieważność tej umowy dopiero wówczas, gdyby pierwotny wierzyciel odmówił potwierdzenia czynności pośrednika lub gdyby bezskutecznie upłynął wyznaczony przez niego termin do jej potwierdzenia (tak np. w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 07 listopada 1997 r., II CKN 431/97). Pozwany natomiast nie zwrócił się o potwierdzenie umowy do (...) Sp. z o.o., która nie była stroną procesu w niniejszym postępowaniu.

Także nietrafne były zawarte w apelacji twierdzenia o braku wykazania wydania pozwanemu kwoty pożyczki. Przeciwnie, okoliczność ta wynika jednoznacznie z §2 umowy pożyczki, w którym pożyczkobiorca (pозwany) potwierdził odbiór kwoty 982,27 zł kapitału pożyczki. Pozwany nie przeprowadził przeciwdowodu negującego prawdziwość czy autentyczność tego zapisu.

Przedstawione powyżej rozważania świadczą również o tym, że zarzut naruszenia art. 509 § 1 k.c. był nieuzasadniony, a zatem powód posiadał legitymację procesową do wystąpienia z roszczeniem objętym pozwem. Umową cesji (...) Sp. z o.o. przeniosła na powoda wierzycelność z tytułu przedmiotowej pożyczki, w kwocie kapitału 982,27 zł i odsetek 10,23 zł, wraz z wszelkimi prawami z nią związanymi, w tym roszczeniem o zapłatę oprocentowania i odsetek w przypadku opóźnienia w spełnieniu świadczenia przez dłużnika. Umowa przelewu objęła zatem również wynikające z art. 54 ustawy o kredycie konsumenckim, a inkorporowane do §9 umowy pożyczki prawo do dochodzenia od pożyczkobiorcy w związku z odstąpieniem przez niego od umowy zwrotu kwoty udostępnionego kredytu (pożyczki) wraz z odsetkami za okres od dnia wypłaty kredytu do dnia jego spłaty.

Chybione są przy tym zawarte w uzasadnieniu apelacji zarzuty odnośnie abuzywności postanowień umowy pożyczki regulujących prowizję, co miałyby skutkować nieważnością całej umowy. Z art. 385¹ §1 i 2 k.c. wynika, że abuzywność postanowienia umownego skutkuje brakiem związania konsumenta tym postanowieniem, natomiast strony są związane umową w pozostałym zakresie. Regulacja ta ma szczególnie charakter w stosunku do wynikającej z art. 58 k.c. Dodatkowo zaznaczyć trzeba, że kwota prowizji w wysokości 268,11 zł nie była dochodzona przez stronę powodową w niniejszym postępowaniu, a zatem ewentualna abuzywność postanowień umownych regulujących jej naliczenie nie może podlegać merytorycznemu badaniu w postępowaniu odwoławczym.

Jak wynika z prawidłowych ustaleń Sąd Rejonowy, pozwany skutecznie odstąpił od umowy 1 lutego 2018 r., a zatem wynikający z art. 54 ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim i powtórzony w §9 ust. 4 umowy 30-dniowy termin na zwrot udostępnionego kredytu wraz z odsetkami za okres od dnia wypłaty kredytu (pożyczki) do dnia jego spłaty upływał w dniu 3 marca 2018 r. Do tego dnia pozwany powinien był zatem zwrócić kwotę udzielonej pożyczki, tj. 982,27 zł oraz odsetki kapitałowe za okres od 20 stycznia 2018 r. do 3 marca 2018 r., tj. 11,57 zł. Nie dokonując zwrotu, od dnia 4 marca 2018 r. pozostawał w opóźnieniu, a zatem zgodnie z §9 ust. 6 umowy od niezwróconej (mimo odstąpienia od umowy pożyczki) kwoty pożyczki, tj. od 982,27 zł wierzyciel był uprawniony od naliczania umownych odsetek za opóźnienie w wysokości dwukrotności ustawowych odsetek za opóźnienie. Powód dokonał ich kapitalizacji za okres od 4 marca 2018 r. do 16 grudnia 2018 r. i wyniosły one 108,51 zł. Przepisy ustawy o kredycie konsumenckim ani umowa pożyczki nie regulują natomiast możliwości i wysokości odsetek za opóźnienie w płatności odsetek zarówno kapitałowych, jak i za opóźnienie w zwrocie należności w razie odstąpienia przez konsumenta od umowy kredytu (pożyczki). Tym samym zastosowanie mają do nich art. 482 k.c. i art. 481§1 i 2 k.c. W związku z tym od kwoty 120,08 zł (11,57 zł + 108,51 zł) należne są odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia złożenia pozwu czyli 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty. Natomiast od kwoty kapitału, tj. 982,27 zł od dnia 18 grudnia 2018 r. należne są do dnia zapłaty zgodnie z żądaniem pozwu dalsze odsetki umowne w wysokości dwukrotności ustawowych odsetek za opóźnienie.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok na podstawie art. 386§1 k.p.c. wyłącznie w zakresie roszczenia odsetkowego w ten sposób, że należną od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.102,35 zł zasądził z odsetkami umownymi za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od kwoty 982,27

zł od dnia 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty, a od kwoty 120,08 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 18 grudnia 2018 r. do dnia zapłaty, oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił w dalszej części apelację jako niezasadną.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. 391§1 k.p.c., obciążając nimi w całości pozwanego z uwagi na to, że w przeważającej części apelacja nie została uwzględniona. W związku z tym zasądzone od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej w kwocie 135 zł, zgodnie z §2 pkt 2 w zw. z §10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSO Agnieszka Śliwa